

TÖRTÉNELMI ARCKÉPEK

HISTORICAL PORTRAITS

Varga Miklós

Országos Meteorológiai Szolgálat, 1024 Budapest Kitaibel Pál utca 1, varga.miklos@met.hu

Christophorus Hendricus Diedericus BUYS BALLOT

Holland vegyész és meteorológus, a róla elnevezett *Buys-Ballot szabály* felfedezője.

1817. október 10. (Kloetinge) – 1890. február 3. (Utrecht)

Az Utrechti Egyetemen (akkoriban főiskola: *Hogeshool*) természettudományokat és irodalmat hallgatott. Doktori fokozatot szerzett 1844-ben ugyanott fizikából és kémiából. 1847-ben a mennyiségtan, majd 1870-ben a kísérleti fizika tanára lett. 1867-ben a fizika professzora lett haláláig. 1854-ben megalapította a Holland Királyi Meteorológiai Intézetet, melynek igazgatója volt. Róla nevezték el a szélirányra vonatkozó törvényt, amely szerint, ha az északi féltekén a talajmenti légáramlással együtt haladunk, balra előre van az alacsony nyomás, és jobbra hátra a magas nyomás. Empirikusan ismerte fel a törvényt, nem tudva, hogy *William Fersel* amerikai meteorológus elméletileg már levezette azt. Európában elsőként ő vezette be a viharjelzést, és Hollandiában viharjelző hálózatot szervezett. A nemzetközi észlelések egyöntetűségének előmozdításával szerzett érdemeket. 1873 – 1879 között az IMO (*International Meteorological Organization* – Nemzetközi Meteorológiai Szervezet) első elnöke volt. Fő kutatási területe a meteorológiában a hosszú távú idősorokban mutatkozó szabályszerűségek vizsgálata volt. Elsősorban az ismétlődések megállapítására törekedett, nem azok magyarázatára. Kidolgozott egy táblázatos módszert a periodicitások kimutatására, aminek segítségével ki lehetett mutatni a naptevékenység változásait az 1729–1846-os holland hőmérséklet-adatokban. 1971-ben egy Hold-krátert neveztek el tiszteletére.

